

RA 11693

K A A N D

83

1937

1937

1937

1937

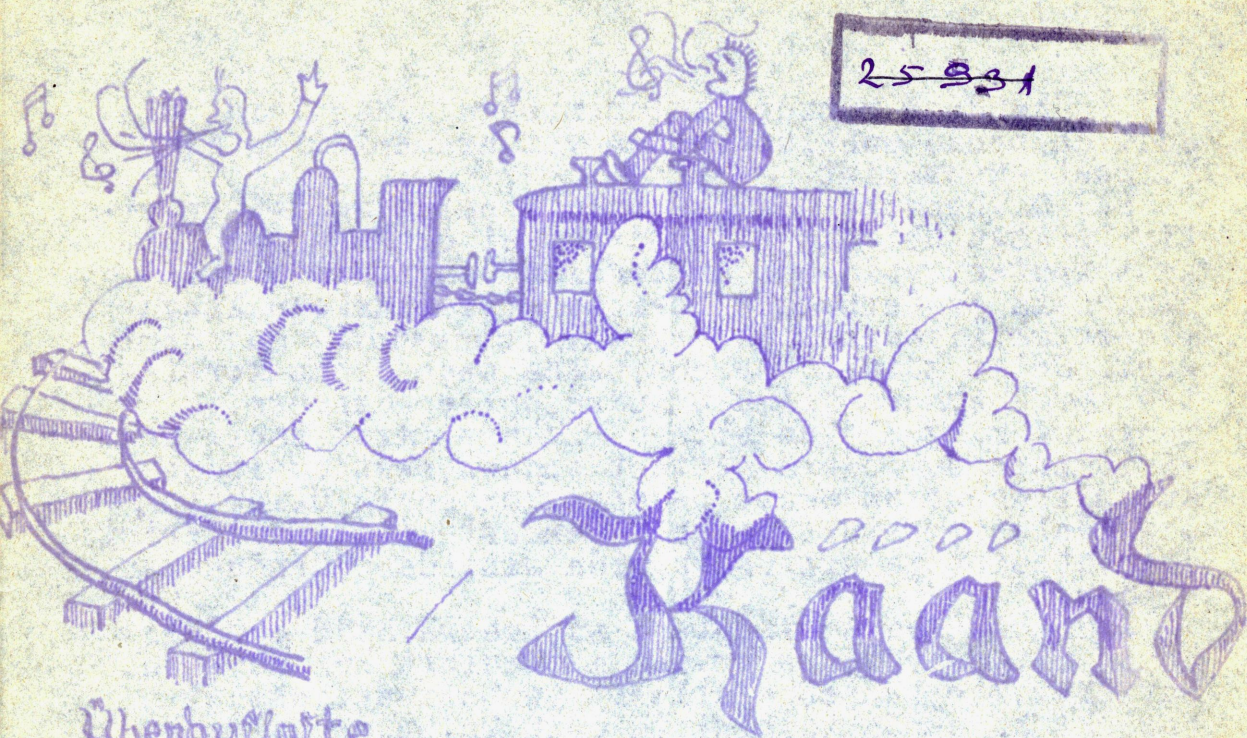
1937

1937

1937

1937

Ühenduslaste

1936 a. suvipäeva koguteos Esimene
S u v i p ä e v a k s

Jälle kogunevad ühenduslased traditsioonilisele suvipäevale. Jälle võime näha vanemaid ja nooremaid Ühenduse pere liikmeid suvises looduses, saagunutena ligidalt ja kaugelt üle terve maa. Jälle võime kinditada sõpruse ja seltsimehelikkuse süvenemist ja uuendamist, mis saadetakse tihedast ühtekuuluvustundest, kujuneb võimeks ja meeleolurikkaks Ühenduse seasmise jäu demonstratsiooniks.

Samal ajal E. Ü. S. Ühendus on astunud oodatud ja pervitatud sammu: ta on sisemas külaliste kõrval kutsunud endale külalisi välismaalt, ta on asunud sõprussidemete loomisele Rootsi üliõpilastega. Sel teelaadilise sõprusvahetuse omanises seisab E. Ü. S. Ühendus ainsa organisatsioonina meie üliõpilaste in- tiim-orgide peres. Rootsi ja Eesti üliõpilaste ühe- nemisele on pandud kogu Uusala üliõpilaste ja artn

E. U. S. Ühenduse sõpruse kujunemisega. Jääb vaid üle soovida nende suhtluse edenevat arenemist ja igakülgsset süvenemist.

E. U. S. Ühenduse suvipäeva kujunemine seltsi ja viilistlaskogu ühiseks ettevõtteks ei ole saanud ainult tahtest, vaid see on tekkinud paratamatu kaasnähtusena ja tarbena seltsi ja viilistlaskogu kasvamisest, aktiivsusest ja org-ikuuluvusetunde süvenemisest. Selle kõrval ühe põhjusena peab olema konstateeritav Ühenduse vaimu omapära, selle värskuse ja hoogsuse ning üldise ettevõtlikkuse järsk tõus. See ei ilmestu suvipäeva mõttest endast, sest suvipäev kui niisugune on omane peaaegu kõikidele üliõpilasorg-idele, ilmestub aga kull nendest mitmelaadilisist ettevõtteist ja üritusist, mida sisaldab Ühenduse suvipäev.

Jääb üle loota käesoleva suvipäeva hääd kordamist nii osavõtjate arvult, meeleolult kui ka sisult. Suvipäev, mis langeb ajaliseelt juubeliaastasse, ei saakski kujuneda teisiti, ta peab kujunema võimsaks seltsi ürituseks, 30. a. juubelipidustuste proloogiks

Emil Tehve
s/a esimees

August Kalvi

Kannatus

Ja nüüd ma ükskord siiski märkan,
et sinu hoogudel ei ole vahet:
kas öösi see, või siis kui ärkan -
ma ikka teetan sinu raudset tahet.

Ja küsimata teetan küed
ja kummargile jään su ette seniks,
kui annad uueks tõusuks väe,
või nimetad mind oma vaikseks peniks.

Su ilmumist, su enda tuju
mu juurde saadab, küsimata minust.
Mul jääb vaid võtta sinu kaju
ja jutustada ainult sinust

- Vaata sindrit! Voi sullepa ise tõmbas kutsel
sõnast "Ei võta" kriipsu läbi!...

Ketserlikke mõtteid demokraatiast

Pärast Prantsuse revolutsiooni demokraatia pooldamine on saanud endastmõistetavuseks. Ka tänapäev tunnustavad end demokraatideks valitsused, kes on parlamentalistlikud kui ka valitsused, kes on diktatuurilised. Ainult igauks sisustab demokraatiat erinevalt.

Demokraatia aluseks on võrdsuse ja vabaduse ideed. Mõlemad need printsiibid kannavad negatiivset ilmet. Sina ei tohi olla enam kui mina /võrdsus/ ja sellepärast ei tohi sa mind valitseda /vabadus/. Need samad põhimõtted viisid võimude jaotuse äärmiselt rüüstamisele riigis. Tulemuseks oli, et seadusandlik ja täitev võim võrdsustati ja muudeti riigis sõltumatuks teineteisest. Täitva võimu /monarhi/ selline asend aga tähendas monarhi viimase kantsi kindlustamist. See ebademokraatlik printsiip sai demokraatia nurgakiviks. Võimude häärumised ja lahendamatud konfliktid osutusid möödapääsamatuks, riiklik haldus võimetuks.

Lahendatav on see konflikt kas täitvale võimule seadusandliku võimu andmisega või seadusandlikule võimule täitva võimu andmisega. Seadusandlik kogu on liiga arvukas, et riigi haldust juhtida, riigi haldus keerukas, et igauks sellega kohaneks. Täitva võimu selline tugevdamine tähendab aga ilmsete diktatuurivõimaluste loomist. Kuid nii või teisiti - ebademokraatlik võimude jaotuse põhimõte tuleb hüljata.

Lähtudes võrdsuse ja vabaduse ideest, tuleb tõsistada, et need printsiibid on rakendatavad üksikute kodanike, mitte riigiorganite suhtes. Iga kodanik on võrdne ja vaba riigi juhtimises, praktiliselt see viib esinduse ja proportsionaalsuse põhimõttele. Demokraatlikem on muidugi täiuslikem proportsionaalsus, kus on 1 jagajaks ja iga kodanik enda esindajaks s.o. vahetu demokraatia. Seesugune absoluutne demokraatia pole võimalik tänapäeval. Sellepärast koda-

Minu veli virvipuu
virvipuu ja värvipuu,
üle metsa möödupuu,
üle palu pikem puu.

/E. rahvalaulust/.

nikke esindavad parteid proportsionaalsuse alusel.
Mida rohkem neid on - seda demokraatlikum on riik.
Mida mitmekesisemad on need parteid, seda rohkem võib
arvata, et kõik huvigrupid on esindatud. Sellepärast
tänapäeval ei looda esindusgruppe mitte ainult ro-

1. utilisel alusel /kodanike horisontaalne organiseerimine/, vaid ka kutsete alusel /kodanike vertikaalne organiseerimine/. Vastavaid katseid näen kaasajal küllalt, imelikult eriti autoritaarseis mai

Parteid esindavad rahvast, sellepärast peavad nad vastama es. vdatavate tahtele. Demokraatlik põhitõde on aga vaba, sidumatu, mitte imperatiivne mandaat. Imperatiivset mandaati tunni keskaja seisuslikes riigis, eriti kutsete esindajate ruhtes. Imperatiivsele mandaadile vastas esindaja tagasikutsutavus. Imperatiivset mandaati tuleb pidada demokraatlikuks, kuna esindatavad peavad suutma kontrollida oma esindajaid. Arvatakse, et mida lähem on rahva ja esindaja si seda enam mandaat on imperatiivne, ses mõttes pooldatakse mažoritaarvalimisi ja kutsete esindusi. Kumbki vahend on pooldatud konservatiivse ja antidemokraatlikes male. Esindajate tagasikutsutavus aga Rõukogude Liidus.

Näeme, demokraatlikud põhimõtted on sattunud vastuoludesse, demokraatlikumad maad on jaoti ebademokraatlikud ja ümberpöördukt.

Ja siiski ei tunta parimat õiguskorda kui demokraatia. Ainult antagu aega ja võimalusi demokraatia arenemiseks ja kohanemiseks. Sundida demokraatlikule vabadusele - hävib see lõplikkult. Juhtub aga kõike. Kunagi Geenua vabariigi vangla ukse ilutses ka silt "Libertas".

Kuna kinganinad oma vormi aina sagedamini hakavad vahetama, siis peavad inimesed sagedamini ka oma põhimõtteid vahetama või nad hoopis kõrvale heitma ja ainult moe järgi elama, mis ehk ongi kõige moodsam põhimõte ja maailmavaade.

A. H. Tammsaare "Ma armastasin sakslast" 1935. lk. 23.

S k e e m

suvipäeva kavas ettenähtud 5. juuli üsatuslanu
tehnilisest soo-
ritamisest.

"Sest vaatkem kuis laul korda läeb, - - - ei meie
kimpu jää..."

Vi ha en stor glädje att här på vår sommarfest hälsa för första gången svenska studenters förening Verdens Studentrepresentanter.

Man behöver icke göra arvar studier, för att bestämma est-länningarnas sympatier och antipatier i nationaliteternas familj. Dessa sympatier ha utvecklats sig själva och de kan man förstå på naturligt sätt. Förbindelserna mellan Estland och Sverige äro resultatet av historisk utveckling. Vi kunna säga, att estnisk och svensk mentalitet och karaktär äro nästan lika - och denna utomordentligt viktiga grund har gjort båda nationerna till vrids kamrater på båda sidor av Östersjön; det har bundit estnisk och svensk kultur med utomordentligt bra sådana förbindelser.

Därför hälsa vi ovannämnda gamla traditionernas lärare - Uppsala studenternas representanter och hoppas att vi skola bygga samarbets bro över Östersjön.

Det är ett första försök att åstadkomma närmare förbindelse och kulturellt samarbete mellan estniska och svenska studentorganisationer och vi alla hoppas, att detta försök skall få bra resultat. Samtidigt hoppas vi, att detta besök icke är det sista och vi glädja oss att säga till andra representanter ett hjärtligt välkommen Estland

E.L.S. Ühendus

Anabaasi algus

Ja see oli tol aastal, mil "Ühendus" oli jõudnud oma ajalise kestmise kolmesümne aasta hakanusse. Teisel juulil saabus kass iminest tollene Põhjo-Eesti Sveisri ja Osis rongelt saakimulena talu, mille nimi oli Jammemetka. Põnudki saja küsitleda nohem kui nemmet iminest, et vundude nituguse nimelise trüu mitteolelemises. Alles kui välghat tar möte, et vilollase looriha stimine tegriidest väis alla kergim, kuna tema kumil rin nutasat. Targa, kuid kalli jasma einelaua seletus kallegi härra looriha rühles vinski noid inimeri hadlikumale teekonnale lähemale; alul sarakule, riis paremale, mööda ihipoest; siis sillerse tänavarre, mis jookseb sinni vastu apteeki, sealt jälle sarakule ja Karhani allveele 9 - ja olivaski.

Ummes reegi teemihatus esimesel teekonnakäänakul. Litas ainult hää õnn - armas vilitlane elas seal, seal, noh, saalpool ja demonstreris kodumaiseid kalalüke. Tähtis oli aga rin vaid see, et saadi määrata Jammemetka talu vaigus kabele sõlomeetrike. Alusturid riingi dimensioonid: sõhest sõlomeetrist sai kalm. Sai kõigest sellest tegriidu veidra värgi

imepärase realiseerimise algus. Aga sellist siis olgu jutt juba järgne-
va kohas, kus räägib kaugemat distantsi ja kindlusest ajast antakse
naurem mõne.

Esimese suvepäeva ellik suvepäeva & öhtu & öö kroonika

Ühenduse eilne suvepäev oma olumise olulisema alguse sai
eravõtjast, sellest algusest ilmus esimesena Tallinna rekti-
nendele lähedalt järgnevalt, Tartu seltsimehi

Kohapääl oma koe pääl või kava järgi lõbustamiselt järg-
nes õhkkond ehk lõõg.

Lõõgatusel arvas vil! standi, sellele lisas m. Emil rõhke
oma kontseptsioonid rõhke.

Sellele järgnes vilistlasega esimehe teavituse roolidele ja
roolide-kesti teatava üliõpilaskiitluse suure lähenduse aramärkimine.

Öhtu keskmises osas kujunes vil! Oskar laulitza hu-
moorikas lõõgatusel kõne, mille eest talavana tundus paralleelide
tõmbamine roolide ülikooli ja praeguse vangle vahel Tartus, mis
ikka on olnud ainukeses paigas, mis on olnud isoleeritud politsei-
eest. Sama meeleolusid olid kõnelja viiterännakud roolide-kesti
laenõnade valvedesse.

Lõõgatusel ümber järgnes innukate roolide teavituse ringmõõne;
Suvepäeva esimese öhtu lõpu moodustasid keskustelud ümber tule ja
rännakud pimedas mehaanikas.

Kaasvõitlejate kõhumured eest loolidega m. dembit liin,
ollis majest rannimisest väsinud, rändas pimeduse saabudes lõhke
kõnaga järvele. Kuid õnnes ta varne abikaas, kelle armuvedmu-
tair kõrget pinget ning elustiili, ei jätnud teda mitte maha, vaid
meie kõigi õnnes ning karus peletas veeluseid, tõi tagasi oma
eluolulise ning päästis kaasvõitlejaid kõhumuredest, kuna näxi-
neitrid pidid loomuma panni

Gnn Kippel

Puder

Eestis ülesehituslikku tööd tegevas ja kõiki kodanikke ühise mõõdupuuga mõõta soovivas ajas on jätkunud probleemi tekkimiseks, kas mõningatele kodanikkudele kogemata ei ole jäänud ebavõrdsest palju soodustusi lõbukultuuritsemise alal. Nagu teame - Tartu alkoholi-ga töötavad einelauad kuuludes siis klubidele või muudele asutistele - peavad kõik maksma trahterimaksu vastavalt ruumides äratarvitatud alkoholsete jookide hulgale. Näib, et just kui kahesilma vahele on jäänud see seni, et klubide liiki kuuluvate korpide ja üheseltsi joogilauad töötavad ikka ilma trahterimaksu maksmata. Tekib küsimus, kas ei ole need õige suure läbikäiguga töötavad kommersimärjukeste maitsjad vaikselt hiilinud mööda nendele langema pidavaist maksest.

Eesti akadeemiline hõimuliikumine, mis enesele ideoloogilist annust on olnud nobe ammutama Soome Akadeemilise Karjalaseltsi eriaroomest, on andnud oma töötiineid tagajärgi: tänavused kursused soome keele õpetamiseks ja soome silla ehitajate värbamiseks suutsid meelitada kokku kümme kursusiast. Nendest edasijõudnu gruppi kuulus ainult kolm. Kui me meenutame, et paari aasta eest vana revolutsionääri Tartu V algkooli tookordse õpetaja J. Lehmani korraldatud soome keele kursustel oli üle k a h e k s a k ü m n e õpilase, siis näeme, kuidas isegi niisuguse erapooletu aine nagu soome keele õpetaminegi võib mõningate meeste kätes omandada eriahvatlusi miinuste suunas.

Kildkonna poliitika kaotamine ja rahvustervikluse loomine ei ole veel jõudnud kaotada "eestluslikke" mustlaskirevaid värvitekleid meie akadeemilise rahva nappudel, ega me omapärane rahvuslus tahteline tõrjuma haritlaskonda tikkuvat buršivaimu. Peab see siis seda tähendama, et eesti "tõsiraahvusluse" tänapäevagi õilsamaks ülesandeks on jätkata ärkamisaja jahnusenlike traditsioone: olgu ori ikka oma isanda usku? Otse-kui Tuglase "Popi ja Huhus". Kui isand on ära, siis hakkab ahv igatsema isandaks.

"... Mu mõttes on üksainuke..."

Afišš

Matkajuhiseid Aegviitu sõitjaile

1. Eessõna.

Kuigi ma ei ole kahjuks veel seni oma ihusilmaga näinud Aegviitu, püüan mina siiski täita seltsimeeste tungivaid soovet ja anda rohke materjali alusel mitmekülgse ülevaate sellest tõusvast kuurordist.

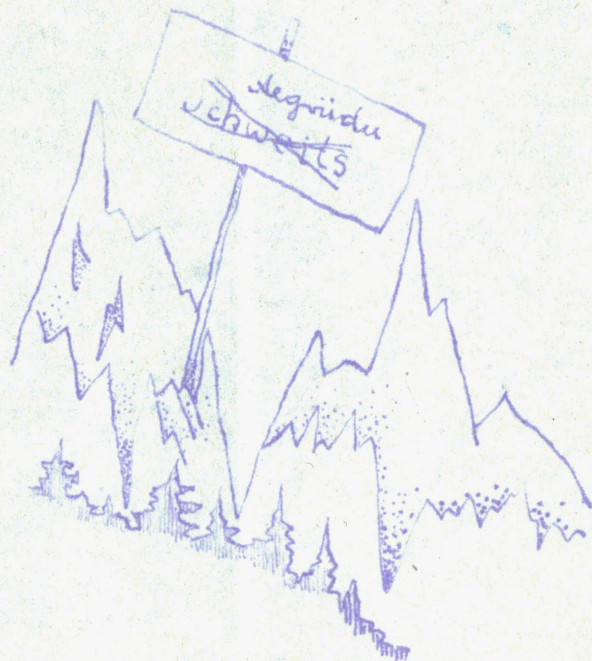

Minu käsikirja on vaadanud läbi sõber Prigu ja prahv Peep. Nendelt on asja kaoks tulnud palju kaaluvaid näpunäiteid ja olulisi korrektiive. Ütlen nendel, selle eest siinkohal oma südamlíkema tänu.

Kui minu read võivad olla ergutuseks matkamisele, loeks sügavale patriotismile ja abinõuks kodumaise võlu nägemisele, siis on need täitnud oma tagasihoidliku ülesande.

2. Ülejäänud jutt.

Aegviidu kannab mõningate reisujuhtide järgi⁺ nime "Põhja-Eesti Sveits" - muidugi oma kõrgete mägede poolest, mis sääl on praegu, või võib-olla on olnud

kunagi varem. Sääl on looklevalt jumalikud teerajakesed, sääl on metsakesed, künkakesedki, järvekesed ja sookesed - ja kõik puha sünteesis!

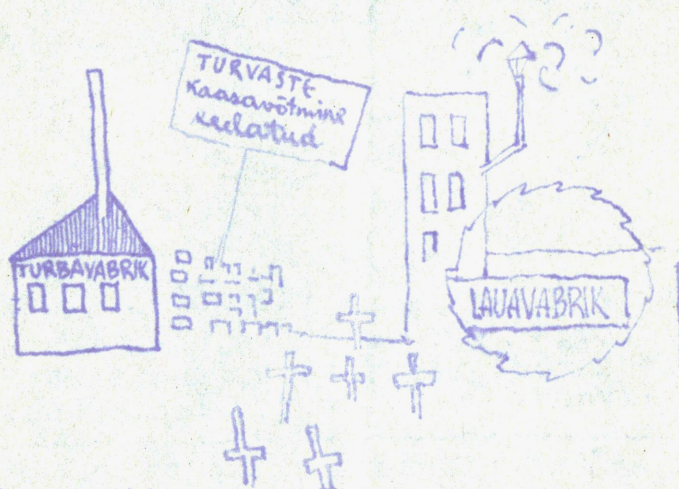

+ vt. Vasso Silla "Rändur Eestis", 1924. .I trükk, lk. 85.

Aegviidus suvitatakse. Leidub ka mõningaid suu-
tajate ronge, mida rändteevalitsus korraldanud 70 %
hinnaalandusega, kusjuures vihmase ilma korral /sigem
oleks küll öelda: vihmase hommiku korral/ sealt jääb
ära. Punkt. Korterit saab, kui on. Süüa võib ka saa-
da. Ja ka vihma, kui juhtub olema niisugune ilm. Ale-
viku - st. Aegviidu aleviku - keskuseks on Tammemet-
sa talu. Läheduses on Soome laht, kust kevadeti püü-
takse suitsusiike - neli senti kümme. Selge ilmaga
paistab üle lahe ka Soome rand - ja yee ääres on
hää olla, kui parajasse kohta juhtub.

Muuseas on Aegviidu jaama juurde asetud hunnikusse
turvavabrik, kabel ja lauavabrik, arvatakse ratsio-
naalse tööjaotuse pärast. Nendele juurdemineku eest
hoiatame - viimati on saeveskil kreissaag - ja ja,
kui võtta aluseks õnnetusjuhtude arv puuümbertööta-

miskäitistest + siis oleks õnnetuse tulemine väga ker-
ge. Et nendest kaugemale teataks hoida, selleks ongi
olnud vajalik selle hädasohtliku koha piltliku kujut-
luse /st. - lugeda just: ettekujutuse - ega ma ju
selle õiget nägu ka ise ole näinud/ juurdelisamine.

* vt. lähemalt: Eesti kuurort Narva-Jõesuu. Brošüür
turistidele.

** Eesti Statistika Kuukiri. Õige koht otsitagu ise.

Vaikene tüdruk laulis selle suvisel pühapäeval...
Mii ta laulis, orgudesse vaadates, nukrutsevalt, kui
kuulatasin teda rõdu serva vastu toetades: "Maantee
on pikk ja liivane..." /Joel Lehtonen/

Päale arenenud tööstuse on Aegviidus /arvatavasti/
arenenud ka kaubandus. Mida aga otse külluses leidub,
need on - õhk, päike, tuul ja vesi. Ainult a l a t i
ei ole nendest kõike saada val, tavaliselt organisatsi-
oonide suvipäevade ja väljasõitude ajal. Vesi hakkab
peasjalikult päale alles üks kilomeeter põhja poo-
le, kus on Kasenhõmme veepais.

Säält mõned kilomeetrid edasi on mägismaa oosid⁺
ja Annijärv, mille vee ruumala on võimalik arvestada

+ Autor ka ei tea, mis need oosid veel on, aga Sila-
järgi nad seal olevat küll.

selle järgi, et see st. järv, on sügav 25 meetrit, 98 sm ja 9 mm; kullalt ümmargune, mille põhipindala on suur 33 sm.

Suvipäevlastele, kellel jätkub aega ja huvi, on soovitatav minna /0.5 tunni kiirkaik/ vaatama 13 kilomeetrit jaamast eemalasuvaid Kõrveveski ja Kolga-Männste järvi.

Kaunis lähedal Aegviidule on ka see kuulus Koitjärv, mille kaldal meie seltsimees A.H. Tammsaare pani kirja oma "Kõrboja peremehe".

Sinna - muidugi Koitjärvele - oleks võimalik minna kull ka Tallinna kaudu /üks ots ainult 60 km./ Saab aga palju paremini minna ja väiksema jõu ja ajakulutusega otse Aegviidu jaamast. Piki Piibe maanteed on minna 8 kilomeetrit põhja poole. Siält käändubki see Koitjärve tee maanteelt paremat kätt otse sügavasse metsa. Ja siit on piki Koitjärve teed ainult mõni samm - umbes seitse kilomeetrit. Kosutuks ning meelehääks nopitagu teedärilt metsmaasikaid ja mustikaid.

Kui see kõik on tehtud enne hommikusööki - nii söögiisu tõstmiseks, siis oleks soovitatav ronida Koitjärvel mõne puu otsa, et lasta pilgul käia. Ja siis ei tule, nagu Vasso Sillagi oma raamatus ütleb, "see enam huulte otsast, vaid otse südamest "Ilus oled isamaa". "+

Õhtupoolikul oleks soovitatav veel piki läänest itte suunduvat jalgrada pidi, mis hiljem ka natuke kagu poole käändub, minna Lehtse jaamani, et siält võiks rongiga jälle tagasi sõita Aegviidu jaama.

Tarvitatud kirjandust:

1. Eesti entsüklopeedia;
2. " Statistika künkiri;
3. Kents, J. : "Eestimaa".
4. Maailma maad ja rahvad.
5. Matkaja käsiraamat II;
6. Peep, P. : "Hiromantia käsiraamat"
7. Vilberg: "Harjumaa".

Lahkumislaul 6. juuliks

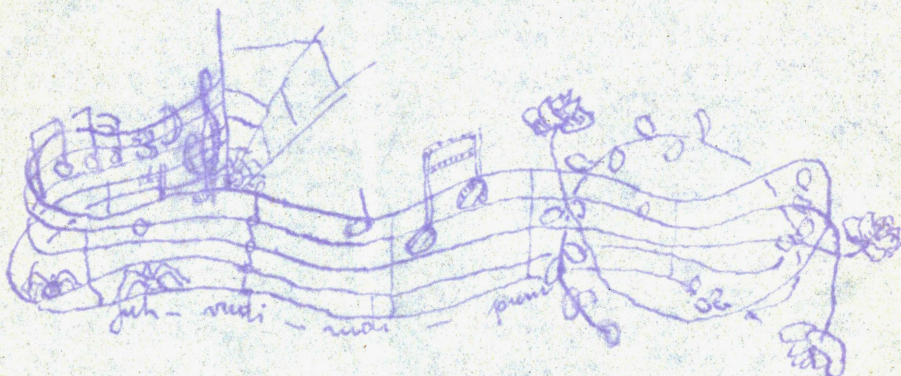
Maagu linnutiibu
lehvib rongi päält,
kahaneb Aegviidu
lahkujate teelt.

Ei siis pole muud kui pinguta,
laul käib üle kõige.
Juhh- hoirassaa,
juhh- hoirassaa,
laul käib üle kõige.

Hcia kinni: võid veel rongist välja lennata,
korstnast kinni hoi sa!
Siis võid rõõmuga
Aegviitu jätta sa
hüvasti.

Hüvasti!
Jah, hüvasti!

Popurriseerinud Hekim Otsander

Trükitud 60 eksemplar .

Koguteose toimkond: Villem Rand, Adalbert Joh. Toom
Arkadi Uibo

Väljaandja EÜS „Ühendus” - Tartus

Uhenduse 1933. a. suvipäevast osavõtjad
registreeritud kuni 30. juunini.

1. Mandel, Aurelius	32. Jaakson, Jüri, perek.
2. Alberg, Emil	33. Liibusk, Joh., perek.
3. Alberg, Evald	34. Mander, Oskar
4. Kivi, Johannes	35. Palvadre, Anton
5. Tehve, Emil	36. Kerge, Agnes
6. Palm, Eduard	37. Jans, Johan, perek.
7. Raud, Villem	38. Leeben, August, perek.
8. Toom, Adalbert	39. Mikkelsen, Johannes
9. Pirnipuu, Eduard	40. Jansen, August, perek.
10. Kõhane, Ilmar	41. Metslang, Lui
11. Reutel, Hendrik, perek.	42. Vallisto, Arvo
12. Toomingas, Karl	43. Kippel, Ehn
13. Keal, Valli	44. Saar, Peeter, perek.
14. Huik-Korts, E., perek.	45. Jaanhold, Hans
15. Vain, Jaan, sen., perek.	46. Maimik, Viktor, perek.
16. Blatt-Huik, M., perek.	47. Vain, Jaan, jun.
17. Tagerera, K., perek.	48. Kiisk, Arseni
18. Kruse, Nikolai, perek.	49. Konstantjuk, Boris
19. Tehve, Villem	50. Kalvi, August
20. Ramm, Joh., perek.	51. Valbe, Minkel
21. Mardi, Joh., perek.	52. Valdmann, Joh., perek.
22. Hiip, Peeter, perek.	53. Kei, August, perek.
23. Tammemägi, Reinhold	54. Leorits, O., perek.
24. Kena, Aug., perekonnaga	55. Riisman, E., perek.
25. Lahi, Benita	56. Unt, Halmi, perek.
26. Kompos, Aleksander	57. Huik, Ferdinand, pere
27. Hässer, Richard	58. Ojamaa, L.
28. Sadas, L., perek.	59. Kot, Alma, perek.
29. Luts, Lembit, perek.	60. Kõna, Paul
30. Lute, Karl, perek.	61. Jurgenson, Johannes
31. Viinapuu, Hans	